

Kleszcze – fakty i mity

KLESZCZE

MAŁE UKĄSZENIE, DUŻY PROBLEM

LEŚNICY ZALECAJĄ

Przed wyjściem do lasu lub parku

Możliwie szerokie odkryj ciało (koszula z długim rękawem, długie spodnie, zakryte buty).

Zastosuj środki przeciw kleszczom dostępne w aptece.

Po powrocie z lasu lub parku

Zdejmij ubranie i wytrzep je. Obeyrzaj całe ciało. Kleszcze najczęściej wbijają się w miejsca, gdzie mamy najcięższy naskórek.

JAK USUNĄĆ KLESZCZA

- Jeśli zauważysz wbitego kleszcza, nie smaruj go żadnymi substancjami, nie przypalaj, ani nie szarp na boki.
- Aby usunąć kleszcza, użyj pensety. Złap go tuż przy skórze. Pociągnij lekko, ale zdecydowanie do góry. Sprawdź, czy został usunięty w całości.
- Dokładnie umyj rękę. Zdezynfekuj ranę po ukąszeniu (np. spirytusem). Przez kolejne 30 dni obserwuj miejsce po kleszczu. Pojawienie się kolistego zaczerwienienia natychmiast zgłoś lekarzowi!

BORELIOZA

MITY vs. FAKTY

MIT Kleszcz przenosi boreliozę.

FAKT Około 30% kleszczy w Polsce jest nosicielami krętka borelii. Zagrożenia nie wolno jednak bagatelizować.

MIT Przed bordiurą można się zaszczyć.

FAKT Istnieje tylko szczepionka przeciwko najbardziej rozpowszechnionemu rodzajowi borelii.

MIT Już samo wkłucie kleszcza oznacza infekcję.

FAKT Aby dostać do zakażenia, kleszcz musi pozostać w skórze 24-48 godzin.

MIT Potrzebując się tuż po ukąszeniu zmieniać ubranie to również wystarcza.

FAKT Tętno o leśnicy około 5 cm pojawia się w okresie od 1-2 dni do nawet 3 tygodni po ukąszeniu kleszcza. Nie świadczy o zakażeniu, może być reakcją alergiczną lub ślad po ugryzieniu innego owada.

LICZBA ZACHOROWAŃ NA BORELIOZĘ W POLSCE (w latach 2000-2014)

BORELIOZA Jest najczęściej stwierdzaną chorobą odkleszczową. Przebiegi w 2 fazach - wczesnej, trwającej do kilku tygodni od zakażenia i późnej, mogącej trwać nawet lata.

NAJCZĘSTSZE OBJAWY: rumień, bóle kolanów, zapalenie stawów kolanowych.

2000: 1850, 2014: 13 866

MAPA ZAPADALNOŚCI NA BORELIOZĘ (= 2014 r., na 100 tys. mieszkańców)

Zarażone kleszczami, oprócz borelii, przenoszą także: wirusowe zapalenie mózgu, babeszjozę, bartonellozę, anaplazmozę.

BABESZJOZA Choroba groźna zwłaszcza dla psów. Zarażony nią pies staje się apatyczny, nie chce jeść, gorączkuje, ma wymioty, biegunkę oraz trudności z oddychaniem.

Źródło: NIZP-PZH

Stare drzewa, nowe drzewa

Nowy las!

22 kwietnia na terenie leśnictwa Lila samorządowcy, dyrektorzy instytucji gminnych i powiatowych oraz leśnicy posadzili dębowy Samorządowy Las. Akcja została zorganizowana przez Nadleśnictwo Krotoszyn i Starostwo Powiatowe.

Jak wygląda gospodarka leśna oraz jak prawidłowo sadzić drzewa, mówili przed wspólną pracą: Przemysław Świerblewski, inżynier nadzoru z krotoszyńskiego nadleśnictwa, i Marcin Woźniak, leśniczy z leśnictwa Lila.

(mal)

Sadzono w równych odstępach

Tak wyglądały sadzonki

To warto wiedzieć przed wyjściem do lasu

Chociaż województwo wielkopolskie należy do terenów, na których notuje się najmniej zachorowań na boreliozę, to jednak żadnego kontaktu z kleszczami nie należy lekceważyć. Rozpoczął się sezon aktywności tych niepozornych, jednak groźnych pajęczaków.

W Polsce żyje ok. 20 gatunków kleszczy. Ich otwór głebowy zakończony jest haczykami, za pomocą których mogą wbijać się w ciało człowieka bądź zwierzęcia i zakotwiczać. Atak taki (dla kleszczy to polowanie) jest zazwyczaj bezbolesny.

Kleszcze żywią się krwią. Są potencjalnymi nosicielami wirusa kleszczowego zapalenia mózgu, bakterii borelii i kilkunastu innych. Ok. 30 proc. kleszczy w naszym kraju przenosi krętka wywołującego boreliozę.

Cykl rozwojowy

Krew kregowców, czyli również i ludzka, jest kleszczom niezbędna do rozwoju. Ich pełny cykl rozwojowy

trwa od dwóch do trzech lat. Larwa kleszcza ma średnicę ułamka milimetra, a po opiciu się krwią osiąga wielkość 3-4 mm. Drugie stadium rozwojowe – nimfa, jest najbardziej agresywne. Wielkością jest porównywalna do główki szpilki. Gdy taki kleszcz napije się krwi, może osiągnąć wielkość do 1 cm.

Imago – tak nazywają się dorosłe pajęczaki. Są kilkumilimetrowe, ale po wypiciu krwi osiągają nawet 1,5 cm. Wysysając krew ofiary mogą zwiększyć swój ciężar nawet 100-krotnie. Dziesięciokrotnie powiększa się ich wielkość.

Kleszcze są ślepe

Kleszcze spotkać można nie tylko

w lasach czy na terenach wiejskich. Coraz częściej obserwowane są w parkach, na skwerach, a nawet w piwnicach. Nie jest więc prawdą, jakoby czyhały na ofiary tylko na paprociach.

Ich naturalne środowisko to każde delikatnie wilgotne miejsce, w którym występują rośliny i gryzonie. W lasach kleszcze atakują najczęściej w obrębie ścieżek uczęszczanych przez ludzi i zwierzęta.

W dość powszechnej opinii pajęczaki te potrafią skakać na swoje ofiary z koron drzew. Jest to nieprawda. Kleszcze nie mają tak silnych odnóży, jak np. pchły. Wdrapują się na roślinę na wysokość ok. 1 m i tam oczekują na żywiciela. Spadają, gdy człowiek lub zwierzę ociera się o rośliny.

Warto obalić jeszcze jeden mit. Mówi się, że do lasu powinno się zakładać ciemne ubrania, ponieważ jasne kolory przyciągają kleszcze. Tymczasem zwierzęta te są ślepe. Do polowania używają zmysłu węchu i czucia, tzw. organu Hallera, za pomocą którego potrafią ocenić wilgotność, temperaturę, stężenie dwutlenku węgla czy drgania.

Pozbyć się intruza

Jeśli już kleszcz nas ukąsi i przytrzyma się do naszego ciała, trzeba sprawnie i zdecydowanie wyciągnąć go zdecydowanym ruchem ze skóry za pomocą pensety. Należy to zrobić w taki sposób, by nie pozostawić żadnej części.

Jeśli nie potrafimy bezpiecznie pozbyć się intruza, należy udać się do lekarza. Kleszcze najłatwiej przyczepiają się na skórze głowy, w okolicach uszu, pod ramionami, w pachwinach, pod kolanami, pomiędzy palcami rąk czy nóg.

Odradza się smarowanie miejsca wkłucia kleszcza jakimkolwiek roztworem, ponieważ może on wówczas zacząć się dusić i wywalić z siebie trujące substancje, których jest nosicielem. Trafiają one wówczas do krwiobiegu człowieka.

Po wyciągnięciu kleszcza skórę należy zdezynfekować spirytusem i obserwować, czy nie będzie ona zaczerwieniona. Gdyby tak się stało, konieczne należy zwrócić się do lekarza.

Sławek Pałasz

RZECZ

26 kwietnia 2016 / nr 1096

Zakład Usług Leśnych Pawła Pautera z Bożacina

Z Nadleśnictwem Krotoszyn współpracuje obecnie 6 firm. To ich pracownicy wykonują wszystkie prace fizyczne w lasach. Dziś prezentujemy Zakład Usług Leśnych Pawła Pautera z Bożacina.

Firma ZUL Paweł Pauter zajmuje się hodowlą i ochroną lasu, pozyskiwaniem drewna. Jej pracownicy prowadzą m.in. wyrąb drzew i tzw. zrywkę, przygotowują glebę, wykonują nasadzenia.

W przetargach ogłaszanych przez Lasy Państwowe każdorazowo jesienią na następny rok biorą udział specjalistyczne firmy. Zakłady te muszą posiadać referencje za wcześniej wy-

konane roboty, dysponować odpowiednim potencjałem technicznym i ludzkim.

Przetargi podzielone są na pakiety, a jedna firma może w danym roku złożyć tylko jedną ofertę.

Paweł Pauter założył firmę w 1999 r. Jego ojciec w przeszłości pracował jako pilarz w nadleśnictwie, ale przeszedł na rentę. – Pomagał mi swym doświadczeniem i fachową ręką

Układanie pociętych drzew na stosach

Kilkumetrowe sztuki są cięte na kawałki o długości 1,20 m

ką – mówi pan Paweł. Na początku – jak wspomina – pracowali we trzech, bo pomagał kolega, którego wkrótce zatrudnił. – Zaczynałem od pilarki i konia – mówi właściciel bożacińskiego zakładu. W tej chwili dysponuje czterema ciągnikami rolniczymi do zrywki drewna, dwoma przyczepami samozaładowczymi i specjalistycznym ciągnikiem leśnym.

W tym roku wykonuje prace w Leśnictwach Jelonek i Sokółówka, które znajdują się w obrębie Jasnego Pola. Praca w terenie uzależniona jest

od pogody. – Teren jest specyficzny, mokry, więc drewna w ogóle nie pozyskujemy maszynowo. Wszystko musimy zrobić ręcznie pilarkami – mówi P. Pauter.

O tej porze roku zazwyczaj zaczynały się prace w kwietniu, a kończyły w maju. – W tej chwili jest bardziej sucho, więc przystąpiliśmy do robót już w marcu. Właśnie kończymy zalesianie – wyjaśnia właściciel ZUL. Jako szef zajmuje się głównie nadzorem technicznym, ale jeśli jest taka potrzeba, zastępuje swoich ludzi.

Według niego współpraca z Nadleśnictwem Krotoszyn układa się bardzo dobrze. – Nie mamy żadnych problemów. Zresztą, jak się współpracuje już od 17 lat, to nabiera się doświadczenia i wiedzy. Cały czas się uczę i staram podnosić potencjał techniczny mojego zakładu – zauważa P. Pauter. Jego firma od 14 lat w listopadzie, grudniu i styczniu przygotowuje surowiec do giełdy drewna dębowego, która odbywa się w lutym w Krotoszynie.

Sebastian Pośpiech

Jak zostać leśnikiem?

Miejszem zatrudnienia leśnika są Lasy Państwowe. Można pracować w administracji lub w terenie.

Podstawą pracy leśnika jest ustawa o lasach z 28 września 1991 r. Leśnicy działają w oparciu o instrukcje, takie jak instrukcja ochrony lasu, instrukcja użytkowania lasu, instrukcja hodowli lasu, instrukcja zarządzania lasu i instrukcja ochrony przeciwpożarowej lasu.

Zawód leśniczego to zawód dla ludzi z pasją, kochających przyrodę i chcących obcować z nią niezależnie od pogody.

Studia lub technikum

Aby zostać leśniczym, najlepiej ukończyć odpowiednie technikum lub studia. Do wyboru jest 5 szkół wyż-

szych: Wydział Leśny Akademii Rolniczej w Krakowie, Wydział Leśny Akademii Rolniczej Uniwersytetu Przyrodniczego im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Wydział Leśny Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Wyższa Szkoła Zarządzania Środowiskiem w Tucholi (kierunek leśnictwo) oraz Katedra Leśnictwa i Ekologii Lasu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Szkół średnich jest kilkanaście, w tym Technikum Leśne w Miliczu.

Roczny staż

Po zakończeniu nauki technik leśnik

lub mgr inż. leśnictwa odbywa obowiązkowy roczny staż w jednostce Lasów Państwowych – nadleśnictwie czy regionalnej albo generalnej dyrekcji. Staż kończy się egzaminem wewnętrznym przeprowadzonym przez komisję powołaną przez nadleśniczego lub dyrektora. Pytania obejmują wszystko to, co w trakcie stażu dana osoba wykonywała. – Stażysta jest oceniany punktami – od 1 do 10 – mówi Łukasz Jasiak, specjalista ds. kadrowych w Nadleśnictwie Krotoszyn.

Egzamin do służby leśnej

Aby wstąpić do służby leśnej, należy zdać egzamin w regionalnej dyrekcji LP. Jeśli jest wakat, nadleśnictwo wysyła pracownika na egzamin do Poznania, organizowany dla przynajmniej 10 osób. Egzamin pisemny składa się z ok. 80 pytań przekrojowych ze wszystkich aktów prawnych oraz instrukcji hodowli lasu, jego zarządzania, przeciwpożarowych itp. Po zaliczeniu I etapu kandydat do służby leśnej przystępuje do części ustnej. W komisji oceniającej zasiada

Ścieżka zawodowa leśników

1. aspirant leśny I stopnia	9. adiunkt III stopnia
2. aspirant leśny II stopnia	10. młodszy inspektor
3. aspirant leśny III stopnia	11. inspektor
4. leśniczy I stopnia	12. starszy inspektor
5. leśniczy II stopnia	13. dyrektor leśny
6. leśniczy III stopnia	14. dyrektor inspekcyjny
7. adiunkt I stopnia	15. dyrektor zarządzający I stopnia
8. adiunkt II stopnia	16. dyrektor zarządzający II stopnia
	17. dyrektor stanowiący

dyrektor regionalny oraz większość naczelników wydziałów. Po zdaniu egzaminu, w zależności od zapotrzebowania, nadleśniczy powołuje pracownika na stanowisko specjalisty (w administracji) lub podleśniczego (praca w terenie).

Codzienna praca

Leśniczy zaczyna dzień w leśniczówce. Tam pobiera od przełożonego wytyczne i w zależności od funkcji jedzie mierzyć drzewa, wyznaczać trzebież czy sprawdzać drzewostan.

Leśnicy najczęściej korzystają ze swoich samochodów, ale dostają ryczałt paliwowy (tzw. kilometrówkę).

W tym zawodzie pracuje się naj-

częściej 8 godzin dziennie, ale zdarza się, że znacznie więcej.

Ciekawostką jest fakt, że praktycznie wszystkie prace fizyczne są zlecanie wykonawcom zewnętrznym. Wyrąb, zrywka (dostarczenie ściętych drzew do miejsca, skąd zostaną wywiezione), pielęgnacja, przygotowanie gleby, nasadzenia, prace związane z ochroną lasu przed szkodnikami i przed pożarem – wszystko to wykonują pracownicy prywatnych firm, wywodzących się przeważnie z zakładów usług leśnych, które były kiedyś integralną częścią Lasów Państwowych. Oczywiście, wszystko odbywa się pod nadzorem leśniczego.

Sebastian Pośpiech

W skład służby leśnej wchodzi pracownicy

- zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu
- prowadzący gospodarkę leśną i zajmujący się ochroną lasów
- zarządzający lasami
- zajmujący się zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego i ochrony przyrody

Pracownikiem służby leśnej może zostać osoba, która: ukończyła 21 lat, posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe, ma odpowiednie zdrowie i nie była karana

Kwiecień to tradycyjnie najbardziej „palny” miesiąc w polskich lasach. Statystycznie ponad połowa pożarów lasów wybucha właśnie w tym miesiącu – gdy zeschnięta ubiegłoroczna roślinność pokrywa jeszcze łąki, nieużytki i ściółkę leśną, a świeża tegoroczna roślinność dopiero zaczyna się rozwijać.

Wzniesić pożar lasu można bardzo łatwo, ale o wiele trudniej go ugasić

Po dosyć obfitych w opady pierwszych dniach wiosny, od kilku dni obserwujemy znaczne ocieplenie i brak deszczu. Rośnie w związku z tym zagrożenie pożarowe, a kolor czerwony, oznaczający duże zagrożenie, pokrywa z każdym dniem większą część mapy kraju.

Lasy w Polsce charakteryzują się wysokim zagrożeniem pożarowym, jednym z najwyższych w Europie. Od 1 kwietnia do 31 października leśnicy codziennie określają stopień zagrożenia pożarowego na podstawie pomiaru wilgotności ściółki sosnowej w lesie, wilgotności powietrza oraz współczynnika opadowego. W ostatnich latach Polska plasuje się w niechlubnej europejskiej czołówce pod względem liczby pożarów lasów – zaraz za Portugalią i Hiszpanią. Jesteśmy w pierwszej dziesiątce.

Zagrożenie dla la-

90 proc. pożarów w lasach powstaje z winy człowieka

Pamiętaj!

Wzniesić pożar lasu można bardzo łatwo, o wiele trudniej go ugasić.

W płomieniach giną zwierzęta i ludzie. Tylko Ty możesz temu zapobiec.

sów wiąże się nieostrożnością ludzi oraz nagminnym naruszeniem przepisów przeciwpożarowych, a przede wszystkim:

- użyciem otwartego ognia, paleniem papierosów, ognisk, używaniem grilli,
- wyrzucaniem niedopałków papierosów z przejeżdżających przez tereny le-

śne samochodów oraz pociągów, – wypalaniem roślinności i pozostałości rolniczych.

Często zdarzają się również, niestety umyślne, podpalenia oraz przeniesienia pożarów z terenów pól czy nieużytków.

Podatność lasów na pożary zależy przede wszystkim od pogody. Wpływa ona na wilgotność ściółki, której spadek poniżej 28 proc. znacznie zwiększa podatność na zapalenie.

Las jest doskonałym materiałem palnym, jednak aby powstał pożar, potrzebne jest źródło ognia. To człowiek odpowiada za ponad 90 proc. pożarów lasów. Większość z nich występuje przy najwyższym, trzecim stopniu zagrożenia pożarowego.

Z reguły pożary mają charakter powierzchniowy – pali się poszycie leśne, zarośla i pojedyncze drzewa. Utrzymujące się wysokie temperatury powodują wysychanie ściółki i roślinności dna lasu.

Najbardziej zagrożone są lasy młode, zwłaszcza sadzone przez człowieka. W takich drzewostanach ogień w pokrywie ściółkowej łatwo przeistacza się w pożar wierzchołkowy, trudny do ugasaenia.

Co powinieneś zrobić, gdy jesteś świadkiem pożaru

Oceń sytuację. Jeżeli jest to zarzewie pożaru i zauważysz tłącą się pokrywą ściółkową, trawę, pojedyncze gałęzie na niewielkiej powierzchni (kilka metrów kw.), a także zboże lub ściernisko, podejmij próbę ugasaenia.

W tym celu wykorzystaj np. gałęzie, koc, części ubioru, wodę (jeżeli jest dostępna) lub spróbuj przy pomocy łopaty odkryć wierzchnią warstwę ziemi, by uniemożliwić rozprzestrzenianie się ognia. Następnie zawiadom o sytuacji straż pożarną lub służby leśne.

Jeżeli jest to pożar niemożliwy do ugasaenia przy pomocy dostępnych ci środków:

1. sprawdź, czy jesteś w bezpiecznym miejscu, jeśli nie – uciekaj,
2. sprawdź, co się pali, ustal dokładne umiejscowienie pożaru,
3. niezwłocznie zawiadom osoby znajdujące się w strefie zagrożenia, zaalarmuj **STRAŻ POŻARNĄ TEL. 998, POLICJĘ TEL. 997, TEL. ALARMOWY 112**
4. podaj cechy charakterystyczne pożaru – co się pali, gdzie, czy jest zagrożenie dla miejscowości,
5. podaj swoje dane personalne: imię i nazwisko oraz numer telefonu, z którego dzwonisz.

Na zagrożenie pożarowe duży wpływ ma dostęp do terenów leśnych dla ogółu ludności oraz rozwijający się ruch turystyczny. Oba te czynniki zwiększają prawdopodob-

ieństwo pojawienia się źródeł ognia mogących wznieść niebezpieczny pożar.

W przypadku utrzymującego się katastrofalnego zagrożenia pożarowego, występującego najczęściej w okresie wakacyjnym, wprowadzane są okresowe zakazy wstępu do lasu.

W przypadku wystąpienia 5 dniowego okresu, w którym wilgotność ściółki mierzona o godz. 9.00 jest niższa niż 10 proc., nadleśniczy zakazuje wstępu. Podstawą do wprowadzenia zakazu są określone codziennie prognozy zagrożenia pożarowego.

Oprac.

Mariusz Waszczuk

Jak uniknąć pożarów w lasach? Apelujemy o przestrzeganie podstawowych zasad

1. Zabronione jest wypalanie łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych oraz trzcinowisk i szuwarów.
2. W lasach i na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od granicy lasów, zabronione jest:
  - a. używanie ciągnika lub innej maszyny bez należytego zabezpieczenia przed iskrzeniem,
  - b. rozniecanie ognia poza miejscami wyznaczonymi do tego celu przez właściciela lub zarządcę lasu,
  - c. pozostawianie roznieconego ognia,
  - d. korzystanie z otwartego płomienia,
  - e. wypalanie wierzchniej warstwy gleby lub pozostałości roślinnych,
  - f. palenie tytoniu (z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi), a także porzucanie nieugaszonych zapalek lub niedopałków papierosów,
  - g. dopuszczanie się innych czynności mogących wywołać niebezpieczeństwo pożaru.
3. Nie wolno wchodzić na teren upraw leśnych i młodników o wysokości do 4 m.
4. Pojazdami mechanicznymi i zaprzęgowymi można się poruszać tylko drogami oznakowanymi drogowskazami.
5. Zapamiętajmy, co określają stopnie zagrożenia pożarowego w lasach:
  - 0 – brak zagrożenia,**
  - I – zagrożenie małe,**
  - II – średnie zagrożenie,**
  - III – duże zagrożenie.**
6. Zwracaj uwagę na tablice informujące o zakazach i dostosuj się do nich, gdyż chodzi tu również o Twoje bezpieczeństwo.

Słownik pojęć leśnych i łowieckich (2)

Kontynuujemy publikację alfabetu pojęć i definicji z tematyki leśnej, łowieckiej i przyrodniczej. Dziś hasła zaczynające się na: **C, D i E.**

C

cechowanie drzew (drewna) – znakowanie drzew stojących lub drewna wyrobionego ustalonymi znakami administracyjnymi, sortymentowymi i innymi, np. odbiorcy drewna

cechówka – przyrząd ręczny w kształcie młotka, służący do odbijania na drewnie znaku (cechy) nadleśnictwa; używana jest podczas odbiórki, kontroli, a także do identyfikowania drewna skradzionego z lasu; cechówka odbiórcza ma znak koła, cechówka kontrolna – kwadratu, cechówka defraudacyjna – trójkąta

cetyna – 1) igliwie, łapka – uigłone gałązki sosnowe, jodłowe lub świerkowe, obcięte lub obłamane po obaleniu drzew, mające wymiary i cechy zgodne z normą, przeznaczone na stroisz albo surowiec do produkcji olejków eterycznych, mączki-paszowo witaminowej lub pasty chlorofilowo-karotenowej; 2) ubiegło- lub tegoroczne pędy sosnowe (szczytowe lub boczne) wydrążone przez korniki cetyńce odbywające w nich żer uzupełniający lub regeneracyjny i po obłamaniu przez wiatr wchodzące w skład ściółki leśnej; w silnie uszkodzonych drzewostanach sosnowych cetyna może stanowić znaczny procent rocznego opadu leśnego; 3) pędy świerkowe ścięte przez wiewiórkę

cewki – łow. nogi samy

chmara – łow. stado żubrów, łosi, jeleni lub danieli

chrust – drewno w postaci bocznych i wierzchołkowych części drzewa nieokrzyszanych z gałązek oraz w postaci małych nieokrzyszanych drzewek i krzewów

chyb – łow. najwyższe miejsce

grzbietu łosi i dzików porosłe dłuższą sierścią, którą zwierzę stroszy w podnieceniu, u dzika bywa również określany jako *pióra*

cięcia sanitarne – usuwanie drzew chorych, obumierających i obumarłych w celu utrzymania odpowiedniego stanu sanitarnego lasu

cięcie sztyletowe – cięcie w głąb drzewa końcówką prowadnicy pilarki łańcuchowej stosowane w niektórych sytuacjach przy ścince, czasem do łupania krótkich wyrzynków

Dubeltówka to broń myśliwska łamana

czarcia miotła – krzaczasty utwór na drzewie, powstały w skutek zniekształceń i nienormalnego rozwoju młodych pni oraz pędów i pączków, zwykle z powodu infekcji przez grzyby chorobotwórcze, a niekiedy z bliżej nieznanymi powodami

czocharanie się – łow. wycieranie się jeleni i dzików o drzewa

czyszczenia – zabieg pielęgnacyjny mający na celu uporządkowanie składu gatunkowego, formy zmie-

szania i struktury odnowienia oraz uregulowania stopnia zagęszczenia i poprawę jakości drzewek

D

dendrologia (drzewoznawstwo) – nauka o drzewach i krzewach, obejmuje całościowo wiedzę o roślinach drzewiastych

deprecjacja drewna – obniżanie wartości technicznych właściwości drewna zachodzące wskutek działa-

drobnica – surowiec drzewny w stanie okrągłym o średnicy z korą w grubszym końcu 7 cm i mniej

drzewa próbne – drzewa pobrane z drzewostanu według różnych schematów losowania, służące do określania przeciętnych cech drzewostanu, a głównie pierśnicowej liczby kształtu, miąższości, intensywności przyrostu miąższości lub przyrostu miąższości

drzewo doborowe – drzewo w drzewostanie nasiennym, wybrane do selekcji indywidualnej, wyróżniające się swoimi cechami jakościowymi (pokrojem), przyrostowymi i zdrowotnymi, wpisane do Krajowego Rejestru Drzew Doborowych

drzewo pułapkowe – powalone lub stojące drzewo, które służy do zwabiania i niszczenia korników bądź innych szkodliwych chrząszczy podczas rójki

drzewo trocinkowe – drzewo opalone przez korniki, z którego wysypują się trocinki, zbierające się w szparach kory i w częściach odziomkowych strzał

Cięcie sanitarne

zrębowej, na której pracuje jeden lub kilku robotników

E

ekotyp – rasa ekologiczna, forma osobników danego gatunku różniąca się np. kształtem, barwą, rozmiarem itd. od innych form występujących w odmiennych układach biotopowo-biocenotycznych, powstała w wyniku przystosowania się organizmów do warunków środowiskowych, np. forma nizinna i górską tego samego gatunku

ekspres – łow. broń myśliwska łamana, broń palna o dwóch lufach gwintowana

elaborat urządzeniowy – część

Tak wygląda cechówka

drzewostan – 1) zbiorowisko drzew rosnących na pewnym obszarze, powstałe w wyniku jednego określonego zabiegu odnowieniowego, różniące się od otoczenia cechami takacyjnymi; 2) w ekologii lasu – najważniejsza roślinna grupa funkcjonalna w leśnym zespole biologicznym utworzona przez drzewa

dubeltówka – łow. broń myśliwska, łamana, śrutowa, o dwóch lufach ustawionych jedna obok drugiej

dwupienność – tworzenie męskich i żeńskich kwiatostanów lub kwiatów na różnych osobnikach

działka robocza (działka zrębowej) – wydzielona ze względów organizacyjnych i bhp część powierzchni

ogólna planu zarządzania gospodarstwa leśnego, podająca charakterystykę przyrodniczą i ekonomiczną warunków produkcji leśnej, analizę gospodarki przeszłej oraz kierunki i zasady prowadzenia przyszłej działalności gospodarczej w zarządzanym obiekcie leśnym

enklawa leśna – teren otoczony obszarem o innym charakterze albo należącym do innego właściciela

etat cięć – rozmiar rocznego użytkowania w gospodarstwie leśnym, który jest określany powierzchniowo lub miąższościowo na podstawie obowiązujących planów zarządzania lasu

Oprac.

Milena Paśkiewicz

W języku łowieckim chmarą nazywamy m.in. stado jeleni